

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента Поліщука Сергія Степановича, д. мед. н., професора, декана факультету Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова на дисертаційну роботу Драчевської Ірини Юріївни на тему: «Особливості телерентгенографічних показників визначених за методами Steiner, Ricketts, Downs у осіб із ортогнатичним прикусом в залежності від типу обличчя» подану до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.065, що утворена згідно наказу ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова № 97 від 25. 11. 2022 р. на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М. І. Пирогова № 4 від 24. 11. 2022 р. з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія»

1. Актуальність обраної теми дисертації.

Однією з найбільш перспективних задач медицини загалом є встановлення зв'язків між складовими структурного або функціонального стану цілого організму, або окремих його систем, органів і структур. Фундаментальні дослідження морфометричних закономірностей формування і розвитку лицевих структур голови мають велике практичне значення для успішного вирішення найактуальніших завдань. Багато досліджень, як теоретичної так і клінічної спрямованості, встановили існування залежностей між розмірами зубів, зубних дуг, кефалометричними і краніометричними показниками, що пояснюється їх пов'язаністю як, філогенетичною і онтогенетичною так і функціональною. Клінічна анатомія зубощелепної системи передбачає не тільки якісну і кількісну анатомічну норму, а й цілий ряд обов'язкових умов взаємного розташування і взаємовідношень верхньої та нижньої щелеп, зубних дуг і зубів, а тісний взаємозв'язок органів зубощелепної системи обумовлює зміну будови і функції в одних з них при розвитку порушень в інших. Аналіз даних вітчизняної і світової наукової літератури доводить наявність особливостей метричних показників черепно-лицьових структур в групах осіб із різними типами обличчя, наявність кореляцій характеристик зубощелепної системи як між собою, так і з загальними краніо – та кефалометричними показ-

никами. Найбільш інформативними та точними методами дослідження морфометричних показників голови є метод бокової телерентгенографії. Враховуючи, що в численних дослідженнях клініцистів та науковців світу доведена необхідність індивідуалізації нормативної бази класичних діагностичних методик то актуальним і важливим як з теоретичної точки зору для анатомії людини, так і з практичної точки зору для лікарів-стоматологів є встановлення цефалометричних закономірностей розташування зубощелепних структур лицевого черепа в юнаків і дівчат України із різними типами обличчя та розробка методів індивідуальної діагностики для подальшої стоматологічної корекції зубощелепних аномалій та деформацій.

Тому актуальність обраної теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів і є своєчасною.

Робота є фрагментом наукової тематики науково-дослідної роботи кафедри стоматології дитячого віку Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова «Розробка та удосконалення індивідуальних методів діагностики, лікування та профілактики зубощелепних аномалій, карієсу та його ускладнень у дітей та підлітків», номер держреєстрації 0120U105689

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційна робота «Особливості телерентгенографічних показників визначених за методами Steiner, Ricketts, Downs у осіб із ортогнатичним прикусом в залежності від типу обличчя» виконана на високому науковому рівні і є завершеною самостійною науково-дослідною працею що має безперечну наукову новизну і практичну цінність.

Автором проведено глибокий патентно-інформаційний та науковий пошук і детально проаналізована література за останні десятиліття. Наукові положення, сформульовані автором в дисертаційній роботі є науково обґрунтованими та ґрунтовані на поглибленому аналізі даних сучасної літератури, отриманих результатах власних досліджень та їх обговоренні.

В процесі дослідження автором застосовані сучасні методи, а саме: кефалометричний, телерентгенографічний та статистичний. Вони сучасні та повністю відповідають поставленій меті та завданням.

Основні положення роботи відображені 12 наукових праць, серед яких 6 самостійних. 7 статей опубліковано в наукових фахових журналах України, серед яких 1 відносяться до міжнародної наукометричної бази Web of Science. 1 стаття опублікована в закордонному науковому журналі (Польща). Отримане свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. 3 тези опубліковано у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій. Зміст наукових робіт в повному обсязі висвітлює наведені положення дисертації згідно кожного розділу та практичні рекомендації. Матеріали дисертаційної роботи доповідалися та обговорювалися на: на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної ортопедичної стоматології», присвяченої пам'яті Л. М. Мунтяна (Вінниця, 2019); науково-практичній конференції з міжнародною участю “Ternopil Dental Summit” (Тернопіль, 2019); 6-й міжнародній науково-практичній конференції “Eurasian scientific discussions” (Барселона, 2022); 13-й міжнародній науково-практичній конференції “Science, innovations and education: problems and prospects” (Токіо, 2022); 15-й міжнародній науково-практичній конференції “Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects” (Берлін, 2022).

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

В дисертаційній роботі вперше в українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом із різними типами обличчя встановлені відмінності телерентгенографічних показників, що використовують у методиках цефалометричного аналізу за Steiner, Ricketts і Downs

Автором вперше встановлені особливості телерентгенографічних параметрів, в українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом із різними типами обличчя що використовують у методиках провідних світових ортодо-

нтів та принципові гендерні розбіжності даних показників, що дозволило автору підкреслити важливість врахування типів обличчя діагностики та планування ортодонтичного лікування.

Вперше проведено аналіз регресійних моделей телерентгенографічних показників, верхньої й нижньої щелеп і міжщелепних показників, які автор відносить до другої групи в залежності від показників базальних краніальних структур – показників першої групи, а також показників третьої групи до якої відносять показники положення окремих зубів і профілю м'яких тканин обличчя в залежності від показників першої та другої груп, що використовуються в методиках Steiner, Ricketts і Downs із урахуванням типу обличчя.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Відповідно до мети та поставлених завдань, автор провів дослідження метричних характеристик черепно-лицевих структур в юнаків і дівчат з ортогнатичним прикусом.

Достовірність отриманих результатів не викликає сумніву, оскільки підтверджується суттєвим обсягом проведених сучасних досліджень. В рамках наукової тематики «Розробка та удосконалення індивідуальних методів діагностики, лікування та профілактики зубощелепних аномалій, карієсу та його ускладнень у дітей та підлітків» був проведений стоматологічний огляд осіб юнацького віку, які звернулися в клініку для проходження діагностичного обстеження.

Для дослідження були відібрані 46 юнаків та 72 дівчини приблизно однакової вікової категорії, котрі мали фізіологічний прикус максимально наближений до ортогнатичного. В процесі дослідження авторкою були застосовані сучасні методи кефалометричного та телерентгенографічного досліджень з подальшими раціонально обраними статистичною обробкою та аналізом отриманих результатів.

Порівнявши результати власного дослідження з наявними в науковій літературі даними, авторка сформулювала та обґрунтувала нові наукові поло-

ження, висновки, які відповідають меті та поставленим завданням дослідження та надав практичні рекомендації. Отримані результати дослідження доповнюють напрацювання інших авторів із обраної теми.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертація є завершеною науковою працею, яка виконана особисто здобувачем. Авторці дослідження вдалося надати нове вирішення актуальної наукової проблеми щодо встановлення закономірностей розташування зубощелепних структур в юнаків і дівчат з ортогнатичним прикусом в залежності від типу обличчя для індивідуальної діагностики і подальшої корекції зубощелепних деформацій. Авторка роботи цілком оволоділа методологією наукового дослідження, що дозволило якісно і на високому науковому рівні, виконати всі поставлені завдання дисертаційної роботи.

Дисертанткою також були освоєні та проведені сучасні методи кефалометричного та телерентгенографічного аналізів з наступною статистичною обробкою отриманих результатів з використанням загальноприйнятих методів непараметричної статистики. Дисертантка добре здійснила огляд літератури та провела порівняння отриманих даних із відомими дослідженнями, сформулювала висновки проведеної роботи та надала практичні рекомендації. Представлене наукове дослідження виконано на високому методологічному рівні, а дисертантка оволоділа усіма необхідними компетенціями рівня доктора філософії.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

В процесі дисертаційного дослідження авторкою були виявлені межі процентильного розмаху телерентгенографічних параметрів зубощелепного комплексу в юнаків і дівчат з ортогнатичним прикусом із різними типами обличчя, які можуть слугувати в якості нормативів даних показників, що використовують у загальноприйнятих діагностичних методиках.

В дисертаційній роботі авторкою розроблено, запропоновано, а також впроваджено в практичну стоматологічну діяльність регресійні моделі теле-

рентгенографічних характеристик черепно-лицевих структур, котрі дозволяють визначити індивідуальні характеристики зубощелепної системи в залежності від типу обличчя, застосування яких дозволяє мінімізувати ризик діагностичної помилки та провести ефективно лікування або відповідні профілактичні заходи.

Безумовно цікавою для практичної стоматології є запропонована авторкою діагностична комп'ютерна програма "SteinerNorm ", для швидкого визначення меж індивідуальних нормативних значень, на яку відповідно отримано позитивне рішення про реєстрацію авторського права на твір.

Отримані результати доволі широко впроваджені в лекційні матеріали фундаментальних дисциплін та в практичну роботу фахових стоматологічних кафедр низки ВНЗ України.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційного дослідження в можуть бути рекомендовані до використання у практичній діяльності лікарів - стоматологів а також у навчально-методичній та науковій роботі кафедр медичного профілю закладів вищої освіти.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Фактів порушень академічної доброчесності дисертантом під час виконання автором дисертаційного дослідження та написання роботи не виявлено. Рукопис дисертації Драчевської Ірини Юріївни на тему: «Особливості телерентгенографічних показників, визначених за методами Steiner, Ricketts, Downs у осіб із ортогнатичним прикусом в залежності від типу обличчя» обсягом 355 сторінок (149 сторінок залікового машинописного тексту) перевірено на плагіат програмним засобом «Unichesk». Рівень оригінальності склав 86%. За перевіркою посилань комп'ютерною програмою встановлені окремі співпадіння з власними публікаціями, термінологією, посиланнями на літературу та загальновживаними фразами.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Драчевської Ірини Юріївни на тему: «Особливості телерентгенографічних показників визначених за методами Steiner, Ricketts, Downs у осіб із ортогнатичним прикусом в залежності від типу обличчя» подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія» є завершеною самостійною науково-дослідною працею та має безперечну наукову новизну і практичну цінність.

Робота містить нове вирішення актуальної наукової проблеми щодо встановлення закономірностей розташування зубощелепних структур в юнаків і дівчат з ортогнатичним прикусом в залежності від типу обличчя для індивідуальної діагностики і подальшої корекції зубощелепних деформацій.

За обсягом проведеного дослідження, глибиною аналізу, новизною отриманих результатів, обґрунтованістю і достовірністю висновків та положень, дисертація Драчевської Ірини Юріївни на тему: «Особливості телерентгенографічних показників визначених за методами Steiner, Ricketts, Downs у осіб із ортогнатичним прикусом в залежності від типу обличчя» повністю відповідає вимогам до дисертації доктора філософії, які зазначені у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та вимогам до оформлення дисертації відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Драчевська Ірина Юріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія»

Рецензент:

д.мед.н., професор, декан факультету
ВНМУ ім. М. І. Пирогова

Сергій ПОЛІЩУК